

"20 Yanvar, Dağlıq Qarabağla bağlı sanballı foto-saytımız yoxdur"

Mirnaib Həsənoğlu: "İndi hamı fotoqrafiya ilə məşğuldur"

Çağdaş dünyamızda təsviri incəsənətin növlərindən biri kimi fotoqrafiya yüksək qiymətləndirilir. Dünyanın aparıcı ölkələrində fotoqrafların sərgiləri mühüm mədəniyyət hadisəsinə çevrilir. Tanınmış fotoqraflar milli mədəniyyətin təmsilçiləri kimi bütün dünyada öz ölkələrini təmsil edir, onları tanıdırlar. Bu baxımdan fotoqrafiyaya böyük maraq müşahidə olunur.

Azərbaycanda vəziyyət necədir? Ölkəmizdə peşəkar fotoqraflar milli mədəniyyətimizin inkişafına öz töhfələrini verə bilirlərmi? Bu və digər məsələlərə Azərbaycan Fotoqraflar Birliyinin yeni seçilmiş sədri Mirnaib Həsənoğlu ilə söhbətimizdə aydınlıq gətirməyə çalışmışıq.

- Mirnaib müəllim, Azərbaycan Fotoqraflar Birliyi nə zaman yarandı və bunu yaratmaqda məqsəd nə idi?

- Sovetlər İttifaqı dağıldıqdan sonra Azərbaycan Fotoqraflar Birliyi (AFB) adı altında qeyri-rəsmi olaraq bir yerə toplanmışdıq. 1994-cü ildə Fransanın Kann şəhərində keçirilən kino-festivalda "Azərbaycan fotoqrafiyası" adı altında sərgi keçirdik. Sərgi iştirakçılara 120-yə yaxın iş təqdim etdik. Bundan sonra Azərbaycan fotoqraflarını bir yerə yığmağı qarşımıza məqsəd qoyduq. Bunu yaradıcı təşkilat kimi görmək istədik. Və beləliklə, AFB 1998-ci ilin noyabrında Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçdi.

- O zaman birliyin təsisçiləri kimlər idi?

- Hazırda Milli Məclisdə fotoqraf işləyən Rafiq Qəmbərov, Asim Talib, mərhum Namiq Məmmədov və mən AFB-nin təsisçisi olduq. Qeydiyyatdan keçdikdən sonra konfrans keçirdik. Yəni AFB QHT kimi fəaliyyət göstərir. Hər zaman məqsədimiz Azərbaycanda fotoqrafiyaya qarşı münasibəti dəyişdirmək olub. Arzumuz fotoqrafiyanı yaradıcı bir sənət, incəsənətin bir növü kimi Azərbaycanda tanıtmadır.

- Necə düşünürsünüz, məqsəd və arzunuzna nail ola bildinizmi?

- Arzumuzna nail olsaydıq, indi Azərbaycanda fotoqrafiya muzeyi, AFB-nin hansısa bir statusu olardı. Fotoqrafiya ölkənin, xalqın tarixi olan incəsənətin bir sahəsidir. AFB-dən söz düşəndə hərdən mənə deyirlər ki, Dövlət Arxivi var, sənədlər orda toplanır, guya AFB-yə ehtiyac yoxdur. Xatırladım ki, Dövlət Arxivində fotoqrafiyanın başqa bir sahəsi, sırf sənədli fotoqrafiya, müəyyən rəsmi xronika toplanılır. Bütün dünyada fotoqrafiyanı incəsənətin bir növü kimi qəbul edirlər. Biz də bunu istəyir, buna çalışırıq. Fotoqrafiya evinin Dövlət Arxivindən fərqi ondadır ki o, fotoqrafiyanın və ölkənin təbliği ilə məşğuldur.

- O zaman sizin bu arzularınıza mane olan nədir?

- Kimsə mane olmur. Sadəcə, bu neçə illərdə müəyyən işlər görmüşük, Azərbaycanda iki böyük foto-festival keçirmişik. Sərgidə 40-dan artıq ölkədən fotoqraf iştirak edib. Müəyyən layihələrdə iştirak edib qrantlar almışdıq. Foto-festivalı öz gücümüzə təşkil etmişdik. Biz siyasətlə məşğul olan təşkilat deyilik. Amma 1999-cu ildə "Əsrdən əsrə" adlı Heydər Əliyevin foto-sərgisini keçirdik. Biz hər şeyə fotoqrafik tərəfdən yanaşırıq. Biz bu xalqın salnaməsini yazan bir peşə ilə məşğuluq. Etdiklərimiz və etmək istədiklərimiz yalnız bu yönümdədir.

- AFB-nin neçə üzvü var?

- Hazırda 150 üzvümüz var. Amma birliyə üzv olmaq istəyənlərin sayı çoxdur. Fotoqrafiya elə bir həddə çatıb ki, insanlar bundan özünü ifadə vasitəsi kimi istifadə edir. İndi bəlkə də insanlar rəssamlıqla bir o qədər də məşğul olmur. Hamı fotoqrafiya ilə məşğuldur. Mobil telefondan tutmuş bahalı aparaturlara kimi alıb nə isə çəkirlər, nə isə yaradırlar. Yeri gələndə kimsə bu peşəylə qazancını da çıxarır və bu normal bir haldır. Dediyim kimi, AFB-yə üzv olmaq istəyənlər çoxdur, amma onları cərgələrimizə qəbul etmək iqtidarında deyilik. 500 adamı birliyə üzv qəbul etməklə problem bitmir. Onlarla işləmək, maarifləndirmək, onların sərgilərini təşkil etmək, xaricdə keçirilən sərgilərə yönəltmək lazımdır. Bu bizim maliyyə və yer problemimizlə bağlıdır. Azərbaycan fotoqrafiya sənətinə dəstək arzulayırıq. İki festival keçirdik, xaricdə foto-sərgilərdə iştirak etdik, fərdi və qrup sərgilərimiz təşkil olundu. Biz həmin yerdə bir vətəndaş kimi Azərbaycan Respublikasını təmsil etmişik. Bizim üçün ən öndə gedən məsələ ölkəmizə qulluq etməkdir. Azərbaycan haqqında çıxan informasiyaların 90 faizi yerli fotoqrafların işidir. Azərbaycanla, Qarabağ müharibəsi ilə, ölkədəki inkişafı ilə bağlı gedən proseslərdə məlumatları yerli fotoqraflar verir. Amma 1990-cı il 20 Yanvar faciəsiylə, Azərbaycanda gedən demokratik proseslərlə, Dağlıq Qarabağ müharibəsi ilə bağlı ortaya çıxarılacaq sanballı bir foto-saytımız və ya kitabımız isə yoxdur.

- Deməli, gələcək layihələrinizdən biri də bu olacaq...

- Məqsədimiz odur ki, Azərbaycanda 20 Yanvar faciəsi, Qarabağ müharibəsi, qaçqınların həyatı haqqında foto-saytlar yaradaq. Kitablara hələ ki, gücümüz çatmır. Kimlərsə bu işə dəstək olacağına ümid edirik. Fotoqrafiyayla məşğul olan insanlar var ki, yaşa dolurlar, dünyasını dəyişənlər var. İstəmirik arxivlər itib-batsın. Bunların çoxu şəxsi arxivlərdir. Bunlar heç bir yerə, dövlətə verilməyib. Çünki fotoqrafların çəkdiyi həmin neqativlər onun sərvətidir. Heç kim öz əmlakını çölə atmaq istəmir. Heç kim çəkdiklərinin aqibətini bilməmiş onu kiməsə vermək istəmir. Hazırda bu problemlərlə məşğul olmağa çalışırıq. Dediym kimi, iki foto-festival keçirmişik. Yaxın gələcəkdə keçirmək istədiyimiz növbəti foto-festivalın yerinin və sahəsinin dəyişik olmasını arzulayırıq. Bütün dünyada qəbul olunmuş açıq foto-sərgilər var ki, biz bunu Azərbaycanda reallaşdırmağa çalışırıq. İstəyirik ki, yeraltı keçidlərdə, metropoliten stansiyalarında, bir sıra parklarda, bulvarda xüsusi sərgilər təşkil edək. Özünüz də bilirsiniz ki, insanlar indi muzeylərə, qalereyalara getmir. Sərginin ilk günü gəlir, sonrakı günlərdə bir-iki nəfərdən başqa, kimsəni orada görmək olmur. Amma açıq sərgilər olarsa, bu, insanların bu peşə ilə bağlı maariflənməsinə xidmət etmiş olar.

Laçın Səmla